

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VII. Absurdis & inconvenientibus adversa sententia exploditur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ferret, nil commodius, nil ad euellendos scrupulos aptius, nil ad complanandum salutis iter expeditius. Magnum salutis presidium nactus esset qui eam didicisset; magno adminiculo privaretur qui eam nescit. Hinc fit ut in recentiorum Casuistarum scriptis, singulis penè versibus inculceatur. Cur igitur tantum arcanum vel Patribus invidit Deus, vel nobis Patres inviderunt? Cur ipsi probabilitatibus istis nihil utuntur? Cur sic ubi in rebus agendis non est ipsi explorata veritas, tantum timoris præ se ferunt, ne forte quod eis videtur rectum, iniquum, & prauum, à Deo iudicetur? Quis non videat, quam sit absurdum, ut in re tanti momenti, quod Patribus ignoratum fuit, his postremis temporibus subito patuerit?

8. Simili discursu utuntur quidam Recentiores contra Suarem, contendentes obligati hominem ad actum contritionis in articulo mortis, nec ei sufficere sacramentalem absolutionem cum attritione cognita. Incredibile est (inquunt illi apud Caramuelem Theol. fundam. num. 307.) annis integris mille sexcentis rem tam necessariam, si esset vera, fuisse in Ecclesia Romana ignoratam. Alius de Dei misericordia est præsumendum: non enim admittendum est, ab illo ita totam Ecclesiam deferi, ut in re tanti momenti semper fuerit decepta. Quæ ratio (subdit Caramuel) tamen si moralis sit, & non metaphysica, fortis interim est, & sufficiens, ut Suaris opinio rejiciatur. Sed quis non videat pari jure, & simili discursu, rejici posse eisdem Caramuelis, & aliorum Recentiorum dogma, quo asserunt omnem opinionem probabilem, probabilitate quantumvis tenui, tutam esse, subindeque licere sequi sententiam minùs probabilem, in concursu probabilioris? Cùm enim antiquis Ecclesie Patribus tale dogma ignotum sit, & ne leuissimum extet in eorum libris ipsius vestigium, credibile est illud non esse verum, nec ad morum institutionem, & conscientiarum quietem & tranquillitatem necessarium, ut novi Casuistæ passim asserunt: Incredibile enim est, annis integris mille sexcentis, rem tam necessariam fuisse in Ecclesia Romana ignoratam. Alius de Dei misericordia est præsumendum: non enim admittendum est, ab illo ita totam Ecclesiam deferi, ut in re tanti momenti semper fuerit decepta. Certè (ut verbis eisdem Caramuelis utar) hæc ratio tamen si moralis sit, & non metaphysica, fortis interim est, & sufficiens, ut recentiorum Casuistarum dogma rejiciatur. Unde merito adversus eundem Authorem, cum Hieronymo Epist. 65. exclamare possumus: Cur post quadringentos annos (dicamus nos mille sexcentos) docere nos niteris, quod ante nescivimus? Cur profers in medium quod Petrus, & Paulus edere noluerunt? V[er]umque ad hunc diem sine ista doctrina mundus Christianus fuit. Illam senex tenebo fidem, in qua puer natus sum.

59. Nec valet quod ait Caramuel num. 197. & 190. editionis Francoford. In materia morum majoris faciendæ sunt Juniorum opiniones, quam Veterum, quod hæc argumentatione, ex perpetuo corporis & animi conflictu desumpta, suadere conatur: Videntur (inquit) corpus & animus conflictu perpetuo dissentire, quod probant naturalia & moralia; & tunc animum fortio-rem & libero-rem reddi, cum corpus maceratur & debilitatur. Cùm igitur non possimus negare, Veteres majores mole, & viribus robustiores fuisse (reperimus enim & colimus hodie eximia Sanctorum multorum corpora, habemus in thesau-

Tom. III.

A ris hastas, enses, & alia Principum antiquorum arma, que nobis essent impedimenta) dicturi sumus necessario, Juniores subtilioribus ingenii præditos, & Socratis, Platonibus, Aristotelibus fuisse acutiores & oculatiores Thomas, Scotos, Molinas, Suarios, Vazquios. Unde alibi dicit: Non multum ego temporis impendo aut perdo in Veterum libris legendis, non quod contemnam illos, sed quod omnia que pulchrè cogitarunt, jam sint à Junioribus summo studio eliminata. Similia habet Theophilus Raynaudus in novæ libertatis explic. p. 2. cap. 4. §. 7. ubi sic ait: Scholastici posteriores super senes intellexerunt, & pleraque omnia rejicienda agnoverunt, que anteriores vel probabant, vel non improbabilia existimabant: sicut enim (subdit ex Egidio Romano) si nanus esset super humerum gigantum, longius videret quam gigas; ita posteriores Scholastici, existentes super humeros priorum, longius vident quam priores. Caramueli & Theophilo assentiuntur Reginaldus, Cellotius, & alij, asserentes fidem à Veteribus hauriendam, doctrinam morum à Recentioribus: quoniam Antiquiorum placita viciniore sunt traditioni, Apostolicæque doctrinæ; Recentiores verò in doctrina morali magis instructi. Unde Caramuel in Theolog. fundam. num. 1268. aliàs 1985. *Tota moralis Theologia* (inquit) *nova est. Quis enim negare audebit esse hodie in Diana centenas opiniones probabiles, que Augustino, & antiquis Ecclesia Patribus ignota fuerunt?*

C Porro hæc ita absurda sunt, & à communi sapientum sensu aded aliena, ut impugnatione non egeant, sed ea retulisse, confutasse lit. *Quare nolo plura dicere de re tanta, quia melius eam committo fidelium gemitibus, quam orationibus meis, ut cum Augustino loquar. Cùm istis non tam disputationibus, quam orationibus est agendum: plus eis sine dubitatione præstamus, si ut corrigantur oremus, ne cum tantis ingenijs vel pereant, vel alios perdant præsumptione damnabili.*

S. VII.

D Absurdus & inconvenientibus adversa sententia exploditur.

P L U R A licet ex adversa sententia sequantur inconvenientia, ea tamen ad duo præcipua capita revocari posse existimo; nempe ad inquisitionem veritatis, quam hæc sententia reddit profus inutilem, & ad morum puritatem, & innocentiam, quam etiam violat & corrumpit.

60. Primum rectè & eleganter expenditur à Joanne Sinnichio, libro supra citato de Saule exrege §. 359. ubi sic discurreit: *Petendi instantiam amovere potius quam promovere videntur, qui probabilitatem quantumlibet tenuem sufficere ad securè agendum arbitrantur. Quorsum enim se quis fatiget petendo à Deo notitiam certam veritatis, qui securum se reputat ductu exigua probabilitatis? Neque enim ob aliud necessaria est legis gnaritas, nisi ut obtineatur bonè agendi securitas. Hac proinde obviant per dictamen probabilitatis, cessat anxietas exquirendi limam veritatis. Etenim ut ait Leo Papa, Nemo ad cognitionem veritatis magis propinquat, quam qui intelligit in rebus divinis, etiam si multum proficiat, semper sibi superesse quod quarat. Nam qui se ad id in quod tendit pervenisse præsumit, non quæstia reperit, sed in inquisitione deficit. Qui ergo persuadeti*

M III

sibi sinunt, se per quamcumque & quaruncumque A
opinionum probabilitatem perigisse ad agendi se-
curitatem, desinent petere à Deo ulteriorem legis
intelligentiam, praesumentes se jam pervenisse ad
securitatis sufficientiam. Unde si Casuistas recen-
tiores audiamus, qui omnia purè probabilia
tuta existimant, eumque, qui probabiliter in-
cedit, tutò incedere profitentur, prorsus immu-
tandæ sunt Christianæ preces, nec jam cum Da-
vide sic orandum est: *Veritatem tuam doce me:*
Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in ve-
ritate tua; sed istis potiùs ad probabilitatis do-
ctrinam compositis precibus utendum: *Proba-*
ilitatem tuam doce me: Deduc me Domine in
via tua, & ingrediar in probabilitate tua, ut re-
ctè ait Wendrochius.

61. Alterum inconveniens declaratur ab Episcopo
Gandavensi in Epistola pastoralis ad Clerum suæ
Diocesis, in qua sic dicit: *Experimur quotidie*
tantâ passim licentiâ notâs & laxas in materia
moralis excogitari opiniones, & commenta, ut vix
quidquam illicitum futurum sit, si quorundam
placitis acquiescamus, nec ullum penè præceptum
naturale aut positivum, quod questuosus istorum
probabilitatibus obnoxium non sit, & eludatur:
usque adeò student peccata omnia fucare & obvol-
vere, aut de medio etiam omnino tollere, arctam-
que viam cæli, reclamante Christo Domino, di-
latare, ut quantum saltem apparet, commodius
per spatiosam ambulent; que vinam ipsos cum
señatoribus suis ad perditionem non ducat.

62. Similia habet Crespinus à Borgia in selectis
Moralibus quæst. 9. ubi sic dicitur: *In rebus*
moralibus vix datur casus in quo non sint duæ
opiniones contradictoria & probabiles, & hoc
punctum ita ad punctum reduxit Caramuel, ut
vix sit aliquod præceptum Ecclesiasticum, quod
eludi non possit, si ejus doctrina, quam proba-
bilem putat, adhareamus. Nam duæ opiniones
probabiles contradictorias sequi quemlibet pos-
se, probabile esse contendit: ex quo fit ut nemo
teneri videatur præcepto jejunandi, audiendi
sacrum, recitandi horas canonicas, & alia hu-
jusmodi.

63. Quod ille de Catamuele dixit, de aliis recen-
tioribus Casuistis licet asserere: cum enim Dia-
na in opere Resolutionum moralium numeret
quæstiones in materia morali supra ter mille,
cum opinionibus & Authoribus pro utraque
parte affirmantibus aut ambas esse probabiles,
aut unam probabilem, & alteram probabilio-
rem; & recentiores Casuistæ ad hoc potissimum
tendant, ut certatim in materia morali novas &
plausibiles opiniones singulis diebus excogitent,
ut reddendo probabilia, quæ antea probabilia
non erant, ea quæ antea non licebant, licita
faciant; manifestum est, quòd si quæcumque
probabilitas à peccato exculet, & ad honestan-
das actiones humanas sufficiat, omnia ferè erunt
licita ac honesta, & vix ullum erit præceptum
naturale & positivum, quod facile eludi non
possit. Quod ut pateat ad oculum, brevem proba-
bilitatis synopsis hic describam, in qua no-
vorum Casuistarum excessus, pluresque ipso-
rum assertiones ex eorum libris fideliter excer-
ptas, ut in parva tabella exponam; ex ea enim
manifestum erit, nullam ferè dari actionem
pravam, quæ licita non sit, si ipsorum placi-
tis adhareamus, & si fas sit quamcumque proba-
bilem opinionem sequi, relicta probabiliori.
Unde sit

ARTICULVS III.

Probabilitatum monstra, seu novorum Casuista-
rum excessus referuntur, & refelluntur.

RECTE ait D. Thomas qu. 18. de verit. art.
6. ex Commentatore in 3. de anima, quòd
falsa opinio ita se habet in cognoscibilibus, sicut
monstrum in natura corporali: est enim falsa opi-
nio proveniens præter intentionem ipsorum primo-
rum principiorum, quæ sunt quasi virtutes semi-
nales cognitionis; sicut monstra eveniunt præter
intentionem virtutis naturalis agentis; & hoc
ideo, quia omne malum est præter intentionem,
ut dicit Dionysius 4. cap. de divin. nomin. Unde
sicut in conceptione humani corporis in statu in-
nocentia nulla monstruositas accidisset: ita in in-
tellectu hominis nulla falsitas esse potuisset. Ex
quo Angelici Doctoris discursu liquet, quod
sicut in statu naturæ lapsæ plures accidunt in hu-
manis corporibus defectus & monstruositates, ita
& in animis plura opinionum monstra est igno-
rantia veritatis generantur, juxta illud Tertul-
liani lib. 2. de Nat. Varietas opinionum venit ex
ignorantia veritatis. Sed nunquam tot & tam
horrida probabilitatum monstra in materia mor-
rum visa vel audita sunt, quam hoc nostro sæ-
culo, in quo ut lepidè ait quidam Recentior,
exorta est densissima novorum Casuistarum nub-
bes, qui tanquam Ægyptiæ ranæ, vel locustæ,
in Ecclesiam incubuerunt, & nihil penè
intactum, ac in moribus integrum reliquerunt;
ut ex sequentibus assertionibus, ex eorum li-
bris fideliter excerptis, & à Prospero Fagnano,
Joanne Sinnichio, & Parochis Parisiensibus in
probabilitatis synopsis, quam Episcopis Galliæ
obtulert, diligenter & accuratè collectis, mani-
festè patebit.

§. I.

Assertiones Caramuelis referuntur, ac refelluntur.

I.

TAM clarum videtur fornicationem secun-
dum se nullam involvere malitiam, & solum
esse malam, quia interdicitur, ut contrarium om-
nino rationi dissonum videatur. Caramuel lib. 4.
Theol. moral. num. 1598. & in Theol. fundam.
num. 1171. editionis Francof. ubi sententiam oppo-
sitam, quam fatetur esse D. Thomæ & discipu-
lorum ejus, ait se non audere nominare probabilem.

Sed hæc assertio non solum falsa & improba-
bilis, sed etiam erronea, & hæresi proxima
censenda est, ut docet Soto lib. 5. de justitia &
jure qu. 3. art. 5. ubi sic ait: *Dicere fornicationem*
non esse contra jus nature, ERROR EST HÆRESI
PROXIMVS. Nam consequens inde protinus fie-
ret, Gentibus ante legem scriptam non fuisse de-
lictum; quin verò neque post scriptam, quia lege
Mosaica non tenebantur.

Simile argumentum fieri potest de Turcis &
Mahumetanis, aliisque infidelibus: cum enim
jus positivum, quo fornicatio prohibetur, in so-
la Scriptura sacra sit contentum, subindeque
ab ipsis invincibiliter ignoretur, si illa jure
naturæ prohibita non sit, quis Turca vel infi-
delis, non dico hebetis aut tardi ingenij, sed
non minus acris & excellentis ac ipse Cara-
muel, nefando illi crimini se prostituens, argui
poterit de peccato, ac de eo justè in hac vita
vel in futura puniri? Si hoc consequens Adver-